

संघीय प्रशासन

नेपाल सरकार

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

प्रशासन

(सिंहदरवार, काठमाडौं) शाखा)

पत्र संख्या : ०६६/०६६

चलानी नं. : ४४६

सिंहदरवार, काठमाडौं

नेपाल ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल

दर्ता नं. ६९२६
दिनांक २०७६/०८/१६

२०७६/०८/१६

श्री संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं ।

विषय:- वेबसाईटमा राखिदिने वारे ।

प्रस्तुत विषयमा यस मन्त्रालय मातहत निकाय श्री राष्ट्रिय युवा परिषद्को प.सं. ०७६/०७७ च.नं. ४१२ मिति २०७६/०८/०९ गतेको पत्रबाट परिषद्को आयोजनामा सन्चालन हुने तथा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय मार्फत स्थानीय तहमा गएका सशर्त अनुदानबाट सम्पादन गर्नु पर्ने युवा लक्षित कार्यक्रमहरूका लागि परिषद्बाट तयार गरिएको युवा क्लबको गठन तथा युवा संसद सन्चालन (दोस्रो संशोधन) कार्यविधि २०७५ कार्यविधि स्थानीय तहहरूबाट माग भई आएकोले सोको सहजीकरणका लागि यसैसाथ संलग्न कार्यविधिलाई तहाँ मन्त्रालयको वेबसाईटमा राखिदिनका लागि उक्त कार्यविधिको हार्ड कपि यसैसाथ संलग्न गरि पठाइएको व्यहोरा मिति २०७६/०८/१६ को निर्णयानुसार अनुरोध छ ।

(रामकृष्ण श्रेष्ठ)

शाखा अधिकृत

बोधार्थ:-

श्री राष्ट्रिय युवा परिषद्
सानोठिमी, भक्तपुर ।

युवा क्लब गठन तथा युवा संसद

सञ्चालन कार्यविधि २०७५

(दोस्रो संशोधन सहित)

नेपाल सरकार

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

राष्ट्रिय युवा परिषद

सानोठिमी भक्तपुर

[Handwritten signature]

१

[Handwritten signature]

का.व. प्रशासकीय प्रमुख

युवाक्लब गठन तथा युवा संसद सञ्चालन कार्यविधि २०७५

राष्ट्रिय युवा परिषद्-नेपाल
२०७२
सन्तोषिनी, भक्तपुर

स्वीकृत मिति: २०७५/०६/०७

पहिलो संशोधन २०७६/०२/०७

दोस्रो संशोधन २०७६/०५/२६

प्रस्तावना: राष्ट्रिय युवा परिषद् ऐन २०७२, राष्ट्रिय युवा नीति २०७२ तथा युथभिजन २०२५ को मर्म र भावनालाई आत्मसात गर्दै समृद्ध राष्ट्र निर्माणको आधारस्तम्भको रूपमा रहेका नेपाली युवा वर्गको नेतृत्व तथा क्षमता विकास गरी देशको शासन सञ्चालन प्रणाली र सुशासन सम्बन्धमा युवालाई सुसूचित र सशक्तीकरण गर्दै उनीहरूको सर्वाङ्गीण विकासका लागि युवामैत्री नीति, योजना, कार्यक्रम र प्राथमिकता निर्धारण गर्न, युवालक्षीत उद्देश्य प्राप्तिका लागि राज्यलाई पृष्ठपोषण दिन तथा सकारात्मक वातावरण निर्माण गर्न, युवाका मुद्दाहरूको वहस पैरवी केन्द्रको रूपमा विकास गर्न, युवालाई सामाजिक दायित्व र कर्तव्य प्रति जिम्मेवार बनाउनका लागि स्थानीय तहका हरेक वडामा स्वयंसेवकीय सञ्चालको रूपमा युवाक्लब गठन तथा युवा संसदको नमूना अभ्यासका माध्यमबाट युवा परिचालन गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारले यो कार्यविधि जारी गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(१) यो कार्यविधिको नाम " युवा क्लब गठन तथा युवा संसद सञ्चालन कार्यविधि - २०७५ " रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि राष्ट्रिय युवा परिषदले स्वीकृत गरेको मितिबाट लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) "युवा क्लब" भन्नाले स्थानीय तहको प्रत्येक वडामा गठन भएको १६-२४ वर्ष उमेर समूहका युवा सदस्यहरू रहेका यसै कार्यविधि बमोजिम गठित युवा क्लबलाई सम्झनुपर्छ ।

(ख) "युवा संसद" भन्नाले १६ देखि २४ वर्ष सम्मका वडास्तरीय युवाक्लबका सदस्यहरू तथा तोकिएको निकायबाट छनौट भई आएका युवा प्रतिनिधिहरूबाट सञ्चालन हुने नमूना संसदीय अभ्यासका लागि गठन गरिने संसदलाई सम्झनुपर्छ ।

(ग) "मन्त्रालय" भन्नाले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

(घ) "परिषद्" भन्नाले राष्ट्रिय युवा परिषद् सम्झनु पर्छ ।

प्रशासकीय प्रमुख

- (ड) "युवा" भन्नाले राष्ट्रिय युवा परिषद ऐनले परिभाषित गरेको उमेर समूहको युवा सम्झनुपर्छ ।
- (च) "कार्यकारी समिति" भन्नाले राष्ट्रिय युवा परिषदको कार्यकारी समिति सम्झनुपर्छ ।
- (छ) "उपाध्यक्ष" भन्नाले परिषदको कार्यकारी उपाध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ज) "प्राथमिकताको समूहका युवा" भन्नाले राष्ट्रिय युवा नीति २०७२ बमोजिम महिला, आदिवासी जनजाति, मधेशी, दलित, मुस्लिम र पिछडिएको क्षेत्रका युवालाई सम्झनुपर्छ ।
- (झ) "विशेष प्राथमिकताको समूहका युवा" भन्नाले द्वन्द्वपीडित, जोखिममा परेका, अपाङ्गता भएका, सीमान्तकृत, लोपोन्मुख र अल्पसङ्ख्यक युवालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ञ) "द्वन्द्वपीडित युवा" भन्नाले राष्ट्रिय युवा नीति २०७२ बमोजिम २०५२ सालदेखि २०६३ मंसिर ५ गतेसम्म नेपालमा भएको सशस्त्र द्वन्द्व र पछिल्ला समयका द्वन्द्वपीडित परिवारका युवालाई जनाउनेछ ।
- (ट) "जोखिममा रहेका युवा" भन्नाले राष्ट्रिय युवा नीति २०७२ बमोजिम एच.आई.भी.एड्स सङ्क्रमित, बेचबिखनमा परेका, प्राकृतिक विपदमा परेका, लागू औषध प्रयोगकर्ता, यौन व्यवसायमा संलग्न, सडकमा रहेका, मुक्त कर्मैया परिवारका तथा असुरक्षित गन्तव्यका मुलुकमा वैदेशिक रोजगारीमा संलग्न युवालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ठ) "अपाङ्गता" भएका युवा भन्नाले सबै प्रकारका शारीरिक र मानसिक अपाङ्गता, दृष्टिविहिन, बहिरा तथा फरक क्षमता राख्ने युवालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ड) "सीमान्तकृत" भन्नाले राजनैतिक, आर्थिक र सामाजिक रूपले पछाडि पारिएका, विभेद र उत्पीडन तथा भौगोलिक विकटताको कारणले सेवा सुविधाको उपभोग गर्न नसकेका वा त्यसबाट वञ्चित रहेका संघीय कानून बमोजिमको मानव विकासको स्तरभन्दा न्युन स्थितिमा रहेका अति सिमान्तकृत र लोपोन्मुख समुदाय समेतका युवालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ढ) "अल्पसङ्ख्यक समुदायका युवा" भन्नाले भौगोलिक विकटता, जातीय, भाषिक, सांस्कृतिक, क्षेत्रीय, वर्गीय तथा लैङ्गिक आधारमा राज्य तथा गैरराज्यका सेवा सुविधाबाट वञ्चित, सीमान्तकृत तथा राष्ट्रिय विकासको मूल प्रवाहमा आउन नसकेका अन्य युवालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ण) "राष्ट्रपति" भन्नाले युवा संसदले निर्वाचित गरेको राष्ट्रपतिलाई सम्झनुपर्छ ।
- (त) "संसदीय दलको नेता" भन्नाले युवा संसदमा हुने सत्तापक्षीय संसदीय दलको नेतालाई सम्झनुपर्छ ।
- (थ) "सभापति" भन्नाले युवा संसदमा रहने विषयगत समितिका सभापतिलाई सम्झनुपर्छ ।
- (द) "सभामुख" भन्नाले युवा संसदको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिलाई सम्झनुपर्छ ।

३

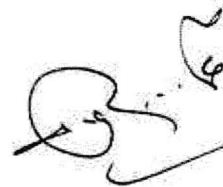

का.मु. प्रशासकीय प्रमुख

- (घ) "प्रधानमन्त्री" भन्नाले युवा संसदबाट निर्वाचित प्रधानमन्त्रीलाई सम्झनुपर्छ ।
- (न) "प्रमुख प्रतिपक्षी दलका नेता" भन्नाले युवा संसदमा रहेको प्रमुख प्रतिपक्षी दलको नेतालाई सम्झनुपर्छ ।
- (प) "संसदीय समिति" भन्नाले युवा संसद अन्तर्गत सरकार तथा सांसदले संसदमा पेश गरेका विभिन्न विधेयक तथा प्रस्तावहरु माथि छलफल तथा सुझाव दिन गठित संसदको विषयगत समितिहरुलाई सम्झनुपर्छ ।
- (फ) "महासचिव" भन्नाले युवा संसदको सभामुखको सिफारिसमा राष्ट्रपतिबाट नियुक्त व्यक्तिलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ब) "सचिव" भन्नाले युवा संसदमा महासचिवको सिफारिसमा सभामुखबाट नियुक्त हुने व्यक्तिलाई सम्झनुपर्छ ।
- (भ) "मन्त्री" भन्नाले युवा संसदले बनाएको युथभिजन २०२५ मा उल्लेखित युवा विकासका पाँच आधारस्तम्भहरूसंग सम्बन्धित विभागीय मन्त्री लगायत अन्य मन्त्रीहरुलाई सम्झनुपर्छ ।
- (य) "रुलिङ" भन्नाले युवा संसदका सभामुखले दिएको निर्देशनलाई सम्झनुपर्छ ।
- (र) "नीति तथा कार्यक्रम" भन्नाले युवा संसदमा राष्ट्रपतिबाट युवा विकासका लागि प्रस्तुत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ल) "राष्ट्रिय युवा नीति" भन्नाले नेपाल सरकारबाट जारी राष्ट्रिय युवा नीति २०७२ सम्झनुपर्छ ।
- (व) "युथभिजन" भन्नाले नेपाल सरकारले जारी गरेको युथभिजन २०२५ तथा दशवर्षे रणनीतिक योजना सम्झनुपर्छ ।
- (स) "मर्यादा पालक" भन्नाले युवा संसदमा सुरक्षा व्यवस्थापनामा खटिएका कर्मचारीलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ष) "रोस्टम" भन्नाले युवा संसदका सदस्य तथा अन्य पदाधिकारीहरुले उभिएर बोल्ने वा संबोधन गर्ने स्थानलाई सम्झनुपर्छ-।
- (स) "सदन" भन्नाले युवा संसद चलेको बैठकलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ह) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधानलाई सम्झनुपर्छ ।

४

का.मु. प्रशासकीय प्रमुख

परिच्छेद - २

युवा क्लबको गठन प्रक्रिया, काम कर्तव्य र अधिकार

३. युवाक्लबको गठन

(१) स्थानीय तहको प्रत्येक वडामा सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष वा निजले तोकेको वडासदस्यको संरक्षकत्वमा युवाक्लब गठन हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने युवाक्लबमा सम्बन्धित वडा भित्रका १६ देखि २४ वर्ष उमेर समूहका सम्पूर्ण युवाहरू युवाक्लबका साधारण सदस्य हुन सक्नेछन् । यसका लागि सम्बन्धित वडासमितिले तोकेको समयभित्र उक्त उमेर समूहका युवाले सदस्यताका लागि सम्बन्धित वडासमितिको सचिवालयमा उमेर र ठेगाना खुलेको प्रमाण सहित दर्ता गर्नुपर्नेछ । युवाक्लबका साधारण सदस्य चौविस वर्ष उमेर पुरा भएपछि उक्त युवाक्लबको सदस्य रहनेछैन ।

(३) हरेक वडामा गठन हुने वडास्तरीय युवाक्लब कार्यसमितिमा देहायका युवालाई सदस्यको रूपमा सम्बन्धित वडा समितिले मनोनित गर्नेछ ।

क. प्राथमिकताको समूहका युवाहरू मध्येबाट एक जना ।

ख. विशेष प्राथमिकताको समूहका युवाहरू मध्येबाट एक जना ।

ग. स्थानीय उद्यमी युवाहरू मध्येबाट एकजना

घ. युवा पत्रकारहरू मध्येबाट एकजना

ङ. स्थानीय खेलाडीहरू मध्येबाट एकजना

च. स्थानीय कलाकारहरू मध्येबाट एकजना

छ. स्थानीय सहकारीमा आवद्ध युवाहरू मध्येबाट एकजना

ज. स्थानीय समुदायमा आधारित संस्थाहरूको प्रतिनिधि युवा एकजना

झ. वडा भित्रका मेधावी विद्यार्थीहरूमध्येबाट एकजना महिला सहित २ जना

ञ. वडापालिकाले खुला समूहबाट मनोनित गरेका युवा ५ जना

(४) युवाक्लबका सदस्यहरूले अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव तथा कोषाध्यक्ष आँफूहरू मध्येबाट छनौट गर्नेछन् । उपर्युक्तानुसारको वडाक्लबको कूल सदस्य संख्यामा कम्तिमा पचास प्रतिशत महिलाको प्रतिनिधित्व हुनुपर्नेछ ।

५

का.मु. प्रशासकीय प्रमुख

(५) युवाक्लबका सदस्य चयन गर्नका लागि वडासमितिले यससम्बन्धी थप कार्यविधि निर्माण गरी लागू गर्न सक्नेछ ।

(६) युवाक्लबका पदाधिकारीहरूको पदावधि गठन भएको मितिले २ वर्षको हुनेछ । युवाक्लबका पदाधिकारीको उमेरको कारण पद रिक्त भएमा उक्त व्यक्ति जुन क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व गरेको हो सोही क्षेत्रबाट मनोनित गर्ने निकायले बाँकी अवधिका लागि मनोनित गरी पदपूर्ति गर्नेछ ।

(७) वडास्तरीय युवाक्लबको सचिवालय सम्बन्धित वडा समितिको कार्यालयमा रहनेछ ।

४. युवाक्लबको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ

(क) युवाको नेतृत्व तथा क्षमता विकास र परिचालनमा सहजीकरण गर्ने ।

(ख) स्थानीय तहसंग समन्वय र सहकार्य गरी युवा विकासका योजना र कार्यक्रम निर्माणमा सहभागी भई युवामैत्री कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयनमा पैरवी र सहयोग गर्ने ।

(ग) स्थानीय तहमा सञ्चालन हुने सरसफाइ, वातावरण संरक्षण, बालअधिकार, मानव अधिकार, महिला अधिकार, शैक्षिक कार्यक्रम, सामाजिक अन्धविश्वास र कुरीति विरुद्धका सचेतना अभियानहरूमा सक्रियता पूर्वक सहभागी भई कार्यक्रम सफल बनाउन सहयोग गर्ने ।

(घ) प्राकृतिक तथा अन्य प्रकोप व्यवस्थापन तथा विपदका बेला विपद् पूर्व तयारी तथा राहत र उद्धार कार्यमा वडासमिति गाउँपालिका तथा नगरपालिकासंगको समन्वय र सहकार्यमा स्थानीय युवा परिचालन गरी स्वयंसेवकीय भूमिका निर्वाह गर्ने ।

(ङ) राष्ट्रिय युवा परिषद र मातहतका निकायहरूमार्फत स्थानीय स्तरमा सञ्चालन हुने युवालक्षीत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने ।

(च) दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई आ-आफ्नो क्षेत्रमा स्थानीयकरण गरी कार्यान्वयन गर्न युवाको सार्थक सहभागिताका साथ नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने ।

(छ) प्रत्येक युवा क्लबले युवाको सहभागितामा वडासमितिको समन्वय र सहकार्यमा कम्तिमा एक उद्यम तथा एक अतिरिक्त क्रियाकलापको नेतृत्व र व्यवस्थापन गर्ने ।

(ज) राष्ट्रिय युवा परिषद वा प्रदेश युवा परिषद र स्थानीय तहबीच समन्वय र सहकार्य गरी युवालक्षीत कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

(झ) सार्वजनिक निकायमा सूचनाको हकको कार्यान्वयन तथा सुसाशन प्रवर्द्धनमा टेवा पुर्याउने ।

(ञ) दिगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गरी यसको कार्यान्वयनमा युवा परिचालन गर्ने

परिच्छेद - ३

६

का.मु. प्रशासकीय प्रमुख

युवा संसद गठनको उद्देश्य र निर्माण प्रक्रिया

(५) युवा संसद गठनको उद्देश्य :

- क. युवाको नेतृत्व तथा क्षमता विकासमा सहयोग गर्ने ।
- ख. युवाको सीपविकास तथा व्यक्तित्व विकास मा सहयोग पुर्याउने
- ग. नेपालको शासन प्रणाली र यसको विकास प्रक्रियाका बारेमा युवालाई सुसूचित गर्ने
- घ. युवामैत्री राष्ट्रिय नीति, योजना र कार्यक्रम निर्माणका लागि राज्यलाई सुझाव दिई सकारात्मक वातावरण निर्माण गर्ने ।
- ङ. युवालाई विषयगत दक्षता हासिल गरी सो क्षेत्रको नेतृत्व र पैरवी गर्न सक्षम बनाउने ।
- च. प्राथमिकता प्राप्त युवालाई राज्यको मूल प्रवाहमा ल्याउने ।
- छ. राज्यका तल्लो तह गाउँ तथा नगरलाई युवामैत्री बनाउने तथा दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई आफ्नो परिवेशमा स्थानीयकरण र कार्यान्वयनमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने ।
- ज. युवालाई अधिकार र कर्तव्य प्रति सजग गराउँदै राष्ट्रनिर्माणमा उत्प्रेरित गर्ने ।
- झ. राष्ट्रिय युवा नीति तथा युथभिजनमा परिलक्षित योजना र कार्यक्रमलाई साकार बनाई नेपाली युवाको सर्वतोमुखी विकासमा सहयोग पुर्याउने ।

(६) नमूना युवा संसद निर्माण प्रक्रिया :

- (क) नमूना युवा संसदको अभ्यास प्रत्येक स्थानीय तह, प्रदेश तह र संघीय तहमा गर्न सकिनेछ ।
- (ख) युवा संसदको आकार र प्रतिनिधित्व देहाय बमोजिम हुनेछ

(१) स्थानीय तहको युवा संसद :

- क. प्रत्येक स्थानीय तहको वडामा गठन भएको वडाक्लबहरु मध्ये गाउँपालिकाका प्रत्येक वडाबाट तीन-तीन जनाका दरले र नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकाका प्रत्येक वडाबाट न्युनतम एकजना महिला सहित दुई-दुई जनाका दरले सम्बन्धित वडाक्लब कार्यसमितिले छानी पठाएका वडाक्लबका सदस्यहरु रहेको गाउँ/नगर युवाक्लब सञ्जालका साधारण सदस्यहरु रहनेछन् । गाउँ/नगर युवाक्लब सञ्जालका सदस्यहरुको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ ।
- ख. खण्ड (क) बमोजिमको युवाक्लब सञ्जालका साधारण सदस्यहरुले आँफूहरु मध्येबाट एघार सदस्यीय गाउँ/नगर स्तरीय युवाक्लब सञ्जाल कार्यसमिति गठन गर्नेछन् ।

७

का.मु. प्रशासकीय प्रमुख